

Mészöly Géza a 19. századi magyar tájképfestészet egyik kiemelkedő képviselője. Az ő festészete a romantika és az impresszionizmus között foglal helyet, s bizonyos értelemben annak az osztrák gyökere-rű hangulati impresszionizmusnak egy szép példája, amit szintén az 1870-es évek végétől kezdődően Mednyánszky László képviselt a legmagasabb színvonalon. Mészöly képein soha nem találkozzunk a romantikára jellemző drámai effektusokkal, viharos égbolttal, szélsőséges fény-árnyék kontrasztokkal. Az ő számára a táj hangulata, bensőséges intimitása a fontos. A gyöngyházfényű egek, az egyenletes megvilágítás és az apró részletek lírai megjelenítése. Mészöly tájszemlélete azonban mégis a nemzeti romantikában gyökerezik. Tájai magyar tájak, staffázsfigurái a magyar vidék jellegzetes képviselői. Nem azt a fajta modern, az elmúlásra is reflektáló, s nemzeti karakterisztikumot alig mutató hangulati festészetet képviseli, mint Mednyánszky.

Mészöly jelentősége többek között abban ragadható meg, hogy az 1870-es évektől kezdődően új tájlemlémet teremtett a magyar festészetben. Addig szinte kizárólag a magyar alföld reprezentálta a magyar tájat. A dunántúli származású Mészöly volt az, aki a magyar tájfestészet számára felfedezte a Balatont. Tájképeinek tekintélyes része balatoni helyszíneket ábrázol, s ide köthet egyik főműve is, a kormány megrendelésére készült *Balatoni halásztanya* (1877) is, ami az első reprezentatív balatoni tájkép a magyar festészetben.

Mészöly 1877 után Székesfehérvárról, illetve Zichy Ödön, majd Zichy Jenő grófok vendégeként az ő birtokairól küldi képeit a budapesti tárlatokra. 1882-83-ban Párizsban időzik, majd rövid nászútra Velencébe utazik, s 1884-ben Budapesten telepszik le, ahol 1885-től haláláig a női festőiskolát igazgatja.

TANYÁK, KACSAK, EMBEREK

Mészöly legkedveltebb munkái kisméretű, nagyon jó minőségű, mahagóni festődeszkákra festett képek. Az ismert munkák és a katalógusokban közölt képcímek alapján is Mészöly fő témái viszonylag szűk körben mozognak. Tanyarészletek, faluvégi jelenetek, vízparti halásztanyák, s a kevés topográfia is azonosítható motívumok egyike, a péti malom. Motívumait rendszerint a kompozíció közepébe rendezi, és ahogyan a megvilágítás tekintetében is kerüli a szélsőségeket, a képelemek elrendezése is valami egyszerű, minden mozgalmasságtól mentes, stabil és kiszámítható világnak a képét sugallja. Az emberi alakok is többnyire csoportosan jelennek meg, valami békés tevékenység közepette. Semmi etnográfiai kuriózum, semmi izgalmas akció nem jellemzi őket, s természetesen a Mednyánszkyra jellemző magányos, meditáló emberalakokat is hiába keresnénk Mészöly tájképein. Rend, nyugalom, kiszámíthatóság: ez Mészöly világa, ám ez a világ mégsem unalmas. Nem unalmas, mert nem sablonos. Mészöly minden képének témája a művész saját megfigyelése és tapasztalatán alapul. Mészöly valóban szeretettel figyelte meg motívumait, legyen szó egy száraz kóróról, vagy egy vizet merítő kisleányról. Az élet járja át Mészöly munkáit, s nem véletlen, hogy képei már életében is nagyon keresettek voltak.

MÉSZÖLY GYŰJTŐI ÉS KIÁLLÍTÁSAI

Mészöly Géza korán népszerű és elismert festő lett Magyarországon. Sikerének titka több okkal magyarázható. Egyrészt azzal, hogy tájképei magyar tájakat ábrázoltak. Tájépfestészetében szakított a táj heroikus, romantikus szemléletével, bensőségebb, intimebb nézőpontból szemlélte a tájat, s témáit is a lehető legegyszerűbb motívumokból alakította ki. Szemléletmódjának következménye, hogy tájképei kisebbek, mint az előző generáció (Ligeti, Telepy, Brodsky) munkái. Ez az intim, minden pátoztól, s minden történeti utalástól mentes nemzeti tájfélfogás kiválóan megfelelt az új, városi, feltörekvő polgári rétegek egyszerre modern szemléletet és hazafias tartalmat is kereső reprezentációs igényeinek. Mészöly legnagyobb gyűjtői is ebből a rétegből kerültek ki. Nemcsak a király vásárolt Mészöly-képeket, hanem a magyar műgyűjtés olyan meghatározó alakjai is, mint gróf Zichy Jenő, Kohner Adolf, Glück Frigyes, vagy Királyffy Ármin. A magyar orvosok szövetsége által szervezett 1902-es nagy magángyűjteményi kiállításon Mészöly Géza művészetét hetven mű képviselte, köztük jó pár darab a fenti magángyűjtők kollektívából.

Mészöly hagyatékát 1889-ben mutatta be a Műcsarnok. A kiállított 276 tárgy zöme kisebb méretű kompozíció volt. A címek alapján meglehetősen hasonlóan tűnő munkák között két olyan tétel szerepelt, amelyek feltételeken a jelen művel is azonosíthatóak. A 165. szám alatt kiállított *Facsoport víz partján* éppúgy azonos lehet a most árverezendő képpel, mint a 260. szám alatt katalogizált *Tanya kacsákkal*. A festmény hátoldalára írt *Major* cím bizonyosan egy későbbi címadás következménye.

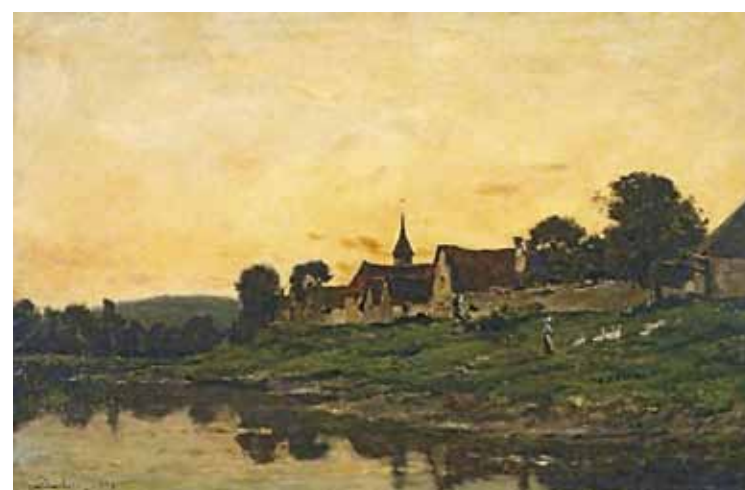

105. ► MÉSZÖLY GÉZA (1844-1887)

Major, 1880 körül

Olaj, fa, 38,5x58,5 cm
Jelezve balra lent: MG

Kezdő ár: 2 200 000 Ft / 7 213 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 4 000 000 Ft
Estimated value: 9 836 – 13 115 EUR

1. Charles-Francois Daubigny: Falu folyó mellett
The Fritzwilliam Museum, Cambridge

2. Mészöly Géza portréja
Pollák Zsigmond metszete

Bellák Gábor